

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Національної академії

**керівних кадрів культури і мистецтв
протокол від 30 травня 2017р. №14**

Голова Вченої ради Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

В.Г. Чернець

**Введено в дію наказом ректора
Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв
від 09 червня 2017р. №85-о**

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАПОБІГАННЯ І ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

1. Загальні положення

1.1. Положення про заходи щодо запобігання академічного плагіату (далі - Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права». Цивільного кодексу України, інших нормативно-правових актів та Статуту Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (далі - Академія) з метою контролю якості науково-дослідних робіт та освітнього процесу, забезпечення самостійності виконання, новизни та унікальності у наукових і навчальних працях науково-педагогічних працівників Академії, співробітників його структурних підрозділів, докторантів, аспірантів та студентів, а також уникнення фактів неправомірних запозичень із опублікованих джерел.

1.2. Це Положення має на меті створення системи мотивації науково-педагогічних працівників Академії та співробітників його структурних підрозділів, докторантів, аспірантів та студентів до унеможливлення використання плагіату і підвищення якості навчальних і наукових праць шляхом:

- формування академічної етики та повага до Інтелектуальних надбань з метою формування звички до сумлінною дотримання вимог етичної поведінки;
- розвитку навичок коректної роботи із джерелами Інформації та впровадження практики належного цитування;
- активізації самостійності та індивідуальності при створенні авторського твору;
- підвищення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил з боку науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та студентів усіх форм навчання.

1.3. Дане Положення визначає поняття та форми плагіату, методи

запобігання його поширенню, процедури розгляду та фіксування фактів плагіату, порядок проведення перевірки текстових документів (магістерських, кандидатських (доктора філософії) і докторських дисертаційних робіт, виконуваних аспірантами, докторантами, здобувачами; звітів за науково-дослідними роботами, які виконуються співробітниками Академії; наукових публікацій, навчально-методичних матеріалів, які готуються викладачами кафедр (підручників, посібників, рекомендацій, практикумів та інших документів)), на наявність плагіату, а також процедури формалізації можливих наслідків його вчинення в межах Академії.

2. Поняття плагіату і його форми

2.1. **Плагіат** - оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

2.2. **Плагіат академічний** - навмисне повне або часткове відтворення під своїм іменем без посилання на автора у письмовій або електронній формі чужого твору, опублікованого або офіційно оприлюдненого.

2.3. **Автор** - фізична особа, результатом творчої діяльності якої є твір.

2.4. **Здобувачі вищої освіти** - особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації (стаття 1 Закону України "Про вищу освіту" від 01 липня 2014 р. № 1556-VII).

2.5. **Твір** - інформація, отримана у результаті наукової або навчально-методичної діяльності автора чи колективу співавторів, представлена у будь-якій об'єктивній формі (на паперових або електронних носіях) у вигляді звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій (монографій, статей, матеріалів доповідей, тощо), авторефератів і рукописів кандидатських (доктора філософії) і докторських дисертаційних робіт, бакалаврських і магістерських дипломних робіт, курсових робіт чи проектів, рефератів, есе, контрольних робіт, навчальної літератури і навчально-методичних видань та засоби навчання (монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій та ін.).

2.6. **Оприлюднення твору** - здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права та/або суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо (стаття 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 3792 - XII).

2.7. **Цитата** - порівняно короткий уривок з літературного, наукового або будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого у електронній формі, у тому числі розміщеного в мережі Інтернет) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілишими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні (стаття 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 792-XII).

2.8. **Показник унікальності твору** - кількісний показник, виражений у відсотках, який відображає співвідношення авторського тексту до загального обсягу твору.

2.9. **Форми плагіату:**

- копіювання та оприлюднення виконаного іншим автором твору як свого;
- дослівне копіювання фрагментів чужого твору (від фрази до набору речень) у свою роботу без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (змін формулювання речень, порядку слів у них тощо) із збереженням загального змісту без належного оформлення цитування;
- парафраза - переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту;
- компіляція - створення тексту шляхом копіювання матеріалів із низки джерел без внесення правок і поглибленого вивчення проблеми, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

3. **Критерії унікальності творів та умови визнання запозичень правомірними**

3.1. У системі запобігання академічного плагіату Академії в якості критерію унікальності творів використовується показник ріння унікальності текст)' у відсотках, отриманий за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат і зменшений на відсоток правомірних запозичень.

3.2. Для наукових, навчальних та навчально-методичних праць, у т.ч. бакалаврських, магістерських та дисертаційних робіт рекомендованою є наступна шкала оцінки залежно від кількісного показника рівня унікальності твору:

Рівень унікальності твору	Відсоток унікальності твору	Рекомендована дія
висока	90-100%	робота допускається до захисту або/та опублікування
середня	80-89,9%	робота допускається до захисту або/та опублікування, проте необхідно пересвідчитись у наявності посилань для цитованих фрагментів
низька	60,1-79,9%	робота може бути прийнята до розгляду після доопрацювання та повторної перевірки
дуже низька	60% і нижче	робота відхиляється без права подальшого розгляду, оскільки наявні істотні ознаки плагіату

3.3. Виявлені у тексті твору запозичення вважаються правомірними, якщо вони є:

- власними назвами - індивідуальними найменуваннями окремих одиничних об'єктів, у т.ч. найменуваннями установ, назвами праць, які досліджувалися у творі, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.;
- с усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;
- належним чином оформлені цитування;
- самоцитування - фрагменти тексту, що належать автору твору, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним в інших творах.

4. Порядок перевірки на академічний плагіат

4.1 Перевірки на академічний плагіат підлягають;

4.1.1. навчальні (курсіві роботи (проекти), реферати тощо) та кваліфікаційні (дипломні роботи (проекти)) роботи здобувачів вищої освіти освітніх рівнів «бакалавр», «магістр», «доктор філософії», науково-методичні праці (підручники, навчальні посібники, курси лекцій, конспекти лекцій), монографії та інші роботи, що вимагають рекомендації вченої ради Академії, на до видання, а також дистанційні курси. Організацію перевірки вищезазначених матеріалів здійснюють завідувачі кафедр;

4.1.2. рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-практичного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів, сімпозіумів, тощо), організацію перевірки яких здійснює проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків та керівники структурних підрозділів, які організують відповідні заходи;

4.1.3. дисертаційні роботи і автореферати, організацію перевірки яких здійснюють проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків та голова спеціалізованої вченої ради.

4.2. Перевірка на академічний плагіат здійснюється на етапі представлення матеріалів робіт, зазначених у п.4.1, для розгляду спеціалізованою вченою радою, редакційною колегією або кафедрою.

4.3. Перевірка навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти ступенів «бакалавр», «магістр», «доктор філософії», науково-методичних праць, рукописів статей, тез та матеріалів доповідей, дисертаційних робіт і авторефератів проводиться за допомогою одного або декількох програмно-технічних засобів з визначенням унікальності роботи.

4.4. При наданні на кафедрі письмової роботи студенти усіх форм навчання, письмові роботи яких підлягають перевірці на унікальність, заповнюють і підписують заяву за встановленою формою (*додаток 1*), яким підтверджується факт відсутності в письмовій роботі запозичень з друкованих та електронних джерел третіх осіб, не підкріплених відповідними посиланнями, та інформованість про можливі санкції у випадку виявлення плагіату. Відмова у належному заповненні та підписанні заяви автоматично тягне за собою не допуск письмової роботи до захисту.

4.5. Безпосередньо перевірку, зазначених у п.4.1 матеріалів, за

відповідним дорученням здійснюють:

- вчений секретар спеціалізованої вченої ради;
- відповідальні секретарі наукових журналів та оргкомітетів конференцій;
- відповідальні особи з числа висококваліфікованих співробітників кафедр, які щорічно призначаються наказом ректора за поданням директорів інститутів.

Кандидатури відповідальних осіб на кафедрах щорічно визначаються на початку навчального року рішенням засідання кафедри з числа її співробітників та до 10 вересня подаються директором інституту проректору з наукової роботи та міжнародних зв'язків для формування наказу.

4.6. Перевірку на академічний плагіат навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти освітніх рівнів «бакалавр», «магістр» та «доктор філософії» здійснює безпосередньо викладач або керівник кваліфікаційної роботи на етапі загальної перевірки роботи. Вищезазначені особи при виявленні факту академічного плагіату надають мотивовані висновки для розгляду роботи на засіданні кафедри.

4.7. Відповідальні особи здійснюють контроль результатів самоперевірки рукописів авторами за допомогою програмно-технічних засобів виявлення ознак плагіату, проводять додаткову перевірку рукописів за допомогою програмно-технічних засобів виявлення ознак плагіату, надають висновок про рівень унікальності твору (*додаток 2*), забезпечують збереження результатів перевірки (тестування) рукописів.

4.8. Остаточне рішення щодо наявності у роботі ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами, та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання за мотивованими висновками відповідно до пп. 4.5, 4.6 ухвалюється кафедрами, експертними комісіями спеціалізованих вчених рад, редколегіями журналів та оргкомітетами конференцій на своїх засіданнях. При прийнятті рішення враховується специфіка роботи, що перевіряється на наявність академічного плагіату (галузь знань (спеціальність), вид роботи (стаття, дисертація, кваліфікаційна робота, навчальна робота) тощо) та її унікальність.

4.8. Результати перевірки на академічний плагіат оформлюються протоколом (засідання кафедри, експертної комісії, редакційної колегії журналу, оргкомітету конференції") у вигляді рішення щодо дозволу до опублікування матеріалів, допуску до захисту, відправку матеріалів на доопрацювання (або про видачу іншого варіанта завдання для навчальних робіт та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти освітніх рівнів «бакалавр», «магістр») або відхилення без права подальшого розгляду.

4.9. У разі незгоди з результатами перевірки автор (ангори) роботи, що перевірялася, має право на апеляцію.

4.10. Апеляція подається особисто автором (авторами) роботи на ім'я ректора Академії у триденний термін після оголошення результатів перевірки.

4.11. У разі надходження апеляції ректор направляє її для розгляду Комісією з питань академічної доброчесності.

4.12. Апеляція розглядається Комісією з питань академічної доброчесності у тижневий термін. Висновки апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом.

5. Попередження академічного плагіату

5.1. Попередження плагіату в академічному середовищі Академії здійснюють навчальні та наукові підрозділи Академії шляхом проведення комплексу профілактичних заходів:

- інформування здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців про необхідність дотримання правил Кодексу академічної доброчесності, правил академічної етики та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування;

- розповсюдження методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмових роботах матеріали;

- організація Науковою бібліотекою Академії заходів з популяризації основ інформаційної культури;

- запровадження в рамках відповідних дисциплін («Вступ до фаху», «Основи наукових досліджень» тощо) вивчення вимог коректного використання інформації з інших джерел та правил опису джерел та оформлення цитувань;

- формування завдань для навчальних робіт з використанням педагогічних Інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання;

- щорічне проведення відділом аспірантури і докторантури для докторантів і аспірантів заходів з питань наукової етики та недопущення академічного плагіату;

- ознайомлення здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців з цим Положенням.

6. Програмно-технічні засоби для перевірки унікальності наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних робіт

6.1. Програмо-технічні засоби перевірки наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних та робіт є інструментом для виявлення запозичень.

6.2. Перевірка наукових робіт на наявність академічного плагіату проводиться з використанням програмно-технічних засобів за допомогою програми Unichek, яка перевіряє текстові документи на наявність запозичених частин тексту з відкритих джерел в інтернеті чи внутрішньої бази документів Академії.

При прийнятті остаточного рішення враховується специфіка роботи, що перевіряється на наявність академічного плагіату (галузь знань, спеціальність), вид роботи (стаття, монографія, підручник, дисертація, дипломна робота тощо) та її унікальність.

7. Відповідальність за плагіат

7.1. Студенти усіх форм навчання несуть відповідальність за подання своєї кваліфікаційної роботи для перевірки програмо-технічними засобами, у порядку визначеному даним Положенням.

7.2. Керівник дипломної роботи несе відповідальність за перевірку роботи у встановлені строки, прийняття рішення про доопрацювання та повторну перевірку на плагіат, а також про її допуск до попереднього захисту.

7.3. Викладач, який виявив низький відсоток унікальності у творах студента попереджає про це автора і виносить рішення про недопуск до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання або про видачу нового варіанта завдання, а у разі незгоди автора - інформує службовою запискою директора Інституту, в якому навчається студент.

7.3. Несамостійно виконані роботи студентів не можуть бути позитивно оцінені або взагалі не допускаються до захисту.

7.4. Навчальний відділ контролює дотримання даного Положення шляхом вибіркової перевірки не менше 20% загальної кількості курсових та дипломних робіт на відповідність відсотку у висновку про рівень унікальності твору та фактичному результату.

ЗАЯВА
щодо самостійності виконання письмової роботи

Я, _____, докторант
(прізвище, ім'я, по батькові)

(аспірант, здобувач наукового ступеня (вказати науковий ступінь та спеціальність)), студент (магістратури, бакалаврату (вказати спеціальність та кафедру) заявляю, що моя письмова робота (вказати на здобуття якого освітнього ступеня вищої освіти представляється робота) виконана на тему
« _____ »
_____»
(назва роботи)

представлена у « _____ »
(спеціалізовану вчену раду, екзаменаційну комісію, тощо)

для публічного захисту, виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату.

Всі запозичання з друкованих та електронних джерел, а також із захищених раніше дипломних робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні посилання.

Я ознайомлений(а) з Діючим Положенням про запобігання і виявлення академічного плагіату, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску письмової роботи до захисту та застосування дисциплінарних заходів.

Дата

Підпис

Висновок
про рівень унікальності праці № _____

Назва праці: _____

Вид праці: _____
(монографія, звіт про науково-дослідну роботу, дисертаційна робота, наукова стаття, тези, підручник, навчальний посібник, курсова робота, кваліфікаційна робота бакалаврського (магістерського) освітнього рівня або ін.)

(для науково-педагогічних працівників)

Автор(и): _____

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Автор(и): студента(ки) аспіранта(ки) _____ курсу навчання _____ групи
(шифр академічної групи)

інституту _____,
(назва інституту)

спеціальність _____,
(шифр, назва спеціальності)

(прізвище, ім'я та по батькові)

Обсяг праці: _____ друкованих
аркушів. Програмний засіб для перевірки на академічний плагіат: _____

Рівень оригінальності у відсотках _____

Перевірку здійснив: _____

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

« _____ » _____ 20__ р.

(підпис)

З висновком ознайомлений (на)

(для науково-педагогічних працівників) Автор(и):

_____ (підпис)

_____ (ПІБ, наук. ступінь., вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (ПІБ, наук. ступінь., вчене звання)

« _____ » _____ 20__ р.

« _____ » _____ 20__ р.

Студент(ка) аспірант(ка) _____ курсу навчання _____ групи, інституту _____
(шифр акад. групи)

(назва інституту)

(шифр, назва спеціальності)

(ПІБ)

« _____ » _____ 20__ р.